

ПРОБЛЕМА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ У НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

У статті розглянуто аспекти проблеми інформатизації сучасної шкільної освіти, а також виконується огляд основних понять зазначеної проблеми у науковій літературі.

Ключові слова: інформаційні технології, шкільна освіта, інформатизація навчального процесу, інформатизація освіти.

В статье рассматриваются аспекты проблемы информатизации современного школьного образования, а также выполняется обзор основных понятий оговоренной проблемы в научной литературе.

Ключевые слова: информационные технологии, школьное образование, информатизация учебного процесса, информатизация образования.

The article considered the problem's aspects of informatization of modern school education, and also review of primary concepts of this problem at the science literature performed at this article.

Key words: informational technologies, school education, informatization of the learning process, informatization of the education.

Використання комп'ютерної техніки в останні десятиріччя набуло нечуваного розмаху. Кожній людині сьогодні доступна така кількість інформації, про яку ще років 20-25 тому годі було й мріяти. Інформаційні технології (і, відповідно, комп'ютерна техніка) увійшли практично у всі сфери людської діяльності і стали одним з елементів повсякденності.

Поширення сфер застосування інформаційних технологій, певна річ, стосується і шкільної освіти. Інформатизація освіти в наш час є невід'ємною умовою і засобом досягнення бажаного рівня якості шкільної освіти, оскільки завдяки використанню новітніх комп'ютерних дидактичних засобів можна значно збільшити ефективність навчального процесу, отримати можливість упровадження оригінальних методик у навчанні тощо. Інформатизація вітчизняної освіти надає їй можливість повноцінного інтегрування у світовий інформаційно-освітній простір. Причому стосується це будь-якого циклу навчальних шкільних дисциплін, зокрема й природничо-математичних.

Треба зазначити, що дана проблема має не тільки суто педагогічний (в даному випадку дидактичний) аспект, а й психологічний, соціологічний і навіть філософський аспекти.

Використання комп'ютерної техніки під час уроків для активізації пізнавальної діяльності формує в учнів, які в повсякденні здебільшого вбачають у комп'ютері засіб розваг, більш об'єктивний погляд на можливості і сфери його застосування і, як наслідок, сприяє створенню відчуття психологічного комфорту в глобальному інформаційному просторі.

Застосування комп'ютерних технологій під час навчального процесу є важливим кроком до розв'язання проблеми повноцінної участі майбутніх дорослих членів суспільства у його соціальній діяльності, яка на даний момент має надвисокий рівень інформатизації.

Глобальне розповсюдження інформаційних технологій і упровадження їх у всіх сферах людської діяльності призводить до настільки значних змін як в організації життя, так і в особливостях мислення. І, як наслідок, викликає потребу у зміні сучасної філософської парадигми.

Вважаємо необхідним зазначити, що систематичне використання комп'ютерних технологій дитиною вже в шкільних стінах розв'язує задачу формування у юнаків та дівчат інформаційної культури як елементу художньо-естетичної культури сучасної особистості.

Різні аспекти даної проблематики досліджують у своїх роботах і вчені, і практикуючі шкільні педагоги. Так, про актуальність комп'ютеризації шкільної освіти писав ще у 80-х роках минулого століття академік А. Єршов, значний внесок в означену проблему зробили В. Шолохович, В. Гриценко та ін. Різні дидактичні аспекти застосування інформаційних технологій відображено у працях В. Кузнецова, І. Роберт, психологічні – В. Тихомирова, В. Рубцова та інших.

Але при всій різноманітності розглянутих питань проблеми застосування інформаційних технологій у шкільній освіті, вона залишається відкритою.

Мета статті. З'ясувати основні поняття досліджуваної проблеми.

Інформатизація навчального процесу в загальноосвітній школі є дидактичною проблемою, оскільки під дидактикою розуміють частину педагогіки, «яка науково обґрунтовує зміст освіти, виявляє закономірності, які діють у процесі навчання, розкриває принципи, визначає методи і організаційні форми навчання» [1, с. 634]. Таке ж тлумачення даного поняття подає і С. Гончаренко в «Українському педагогічному словнику» [2, с. 88].

За визначенням С. Гончаренка, загальноосвітня школа є навчально-виховним засобом масового типу, де дитина отримує загальну освіту, яка організовується як єдина школа, у якій відбувається спадкоємність ступенів навчання [2, с. 129].

Втім, поняття дидактики має більш широкий зміст, аніж педагогічний, і використовується, скажімо, у естетиці як культурологічне поняття. Тут дидактика визначається як елемент художнього твору (літературного, образотворчого тощо), що використовується з метою повчання [3, с. 77].

Реалії сьогодення такі, що інформатизація суспільства є об'єктивним і вже незворотнім явищем. Достатньо логічно, що його визначення пропонує саме соціологічний довідник. У ньому інформатизація суспільства трактується як «перебудова й збагачення інформаційно-комунікаційної основи функціонування суспільства та його найважливіших підсистем», у складі яких, звичайно, є й наука та освіта [4, с. 29 – 30].

Треба зазначити, що поняття інформації порівняно з поняттям інформатизації суспільства увійшло до обігу значно раніше і, відповідно, стосується не лише інформаційних технологій та комп'ютерної техніки. Так, у філософському словнику читаємо: «інформація (от лат. informatio – ознайомлення, роз'яснення, представлення, поняття) – 1) повідомлення, повідомлення про стан справ, відомості про що-небудь, які передаються людьми; 2) невизначеність, що знімається в результаті отримання повідомлень; 3) повідомлення, що нерозривно пов'язане з керуванням, сигнали в поєднанні синтаксичних, семантичних та прагматичних характеристик; 4) передавання, відображення різноманітності в довільних об'єктах і процесах (живої та неживої природи)» [5, с. 217].

Водночас політологи розглядають інформацію як одну з субстанцій, що беруть участь в утворенні природного світу, яка оточує людину. Із цієї точки зору інформація є засобом трансформації [6, с. 241].

Означена статтею проблематика звужує зміст цього поняття до кола її використання в рамках комп'ютерних (інформаційних) технологій як сукупності технічних засобів обробки інформації, поміж яких і педагогічні програмні засоби (навчальні програми тощо) [7, с. 49, 88].

Саме педагогічні програмні засоби як один із виявів застосування інформаційних технологій і цікавлять нас стосовно процесу інформатизації освіти, яку науковці, що працюють у сфері педагогічних наук, коротко тлумачать як «процес упровадження в освіту інформаційних знань, методів, технологій» [1, с. 638]. Більш детальним є визначення, наведене С. Гончаренком, яке розширює це поняття до комплексу перетворень соціально-педагогічного характеру, що має на меті насичення системи освіти спеціалізованими технологіями, засобами, які вчений називає інформаційною продукцією. Інформатизацію освіти С. Гончаренко розглядає як невід'ємну частину інформатизації суспільства в цілому [1, с. 149].

До основних проблем педагогічної науки, звичайно ж, науковці відносять ефективність засвоєння навчального матеріалу. С. Гончаренко під процесом засвоєння знань розуміє «послідовність відтворення тих мислительних і практичних (дій), які здійснюються під час наукового пізнання предмета або явища. Він включає сприймання нового матеріалу, його осмислення, закріплення й застосування на практиці» [2, с. 276].

Література

1. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : [навч. посібн.] / Неля Євстахівна Мойсеюк. – К. : Вища школа, 2007. – 656 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / Семен Устинович Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 376 с.
3. Эстетика: Словарь / под общ. ред. А. А. Беляева. – М. : Политиздат, 1989. – 447 с.
4. Социологический справочник / под общ. ред. В. И. Воловича. – К : Политиздат Украины, 1990. – 382 с.
5. Философский энциклопедический словарь / гл. ред.: Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов – М. : Советская энциклопедия, 1983. – 840 с.
6. Політологічний енциклопедичний словник / упорядник В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. – [2-е вид.]. – К. : Генеза, 2004. – 736 с.
7. Словарь по информатике / Л. В. Белецкая, С. Ф. Липницкий, И. П. Машковская, И. И. Млынчик. – М. : Университетское, 1991. – 158 с.